

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-417/2024. számú ügyben
a Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet látogatásával
összefüggésben

Előadó: dr. Deák-Kondákor Dóra

Érintett szerv: Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet

2024.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése
az AJB-417/2024. számú ügyben**

Előadó: dr. Deák-Kondákor Dóra

1. Az eljárás megindulása

Magyarországon a 2011. évi CXLIII. törvény hirdette ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által 2002. december 18-án elfogadott, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvét (a továbbiakban: Jegyzőkönyv). A Jegyzőkönyv 1. cikke szerint annak célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

A Jegyzőkönyv 3. cikke alapján minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében minden részes állam köteles lehetővé tenni a látogatásokat a joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely helyen, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól (fogvatartási helyek). Az NMM látogatásainak célja az, hogy szükség esetén megerősítsék az említett személyek védelmét a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetésekkel szemben.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosa jár el, aki e feladatának teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és felmerült visszásság hiányában is rendszeresen vizsgálja.

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

Az NMM 2021. október 14-én Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetben (a továbbiakban: Intézet) COVID-fókuszú látogatást tett, amely során ellenőrizte a járvány megelőzése érdekében tett intézkedéseket és a fogvatartottak látogatófogadását kiváltó kapcsolattartási módokat. A vizsgálat kitért a személyi állomány és a fogvatartottak számára biztosított védőfelszerelések használatára és a személyes higiéné körülményeire.

Az NMM ajánlásainak megvalósulását és az intézkedések hatékonyságát utánkövető (follow-up) látogatások lefolytatásával ellenőrzi¹.

Az említett jogkör alapján, az alapvető jogok biztosa a nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljárva 2023. október 24-én vizsgálatot végzett a Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetben (a továbbiakban: Intézet).

Az NMM vizsgálatának célja a fogvatartottak napi elfoglaltságának, a személyes látogatófogadás újraindulásának monitorozása, a korábbi jelentés kapcsán ígért intézkedések ellenőrzése, illetve a téli fogvatartási körülmények megfigyelése volt.

---

¹ Analytical self-assessment tool for National Prevention Mechanisms (NPM) 24-26. pont.
https://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/opcat/docs/analyticaltoolsnpm_en.doc

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében fogvatartási helynek minősül bármely olyan hely, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól. Ugyanezen cikk 2. pontja szerint a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

Az Intézet a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helynek minősül, ezért az NMM vizsgálati hatásköre fennáll.

1.3. Az érintett alapvető jogok

- A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma: „Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.” [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) III. cikk (1) bekezdés]

1.4. Az alkalmazott jogforrások

Nemzeti jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye;
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.);
- A veszélyhelyzet ideje alatt egyes büntetés-végrehajtási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 6/2023. (II. 21.) BM rendelet;
- A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet [a továbbiakban: 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet];

Nemzetközi források

- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az európai börtönszabályokról szóló CM/Rec (2006) 2. sz. ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok);
- A CPT 2. általános jelentése [CPT/Inf (92) 3];
- CPT 9. általános jelentése [CPT/Inf (99) 12];
- A CPT 11. általános jelentése [CPT/Inf(2001)16].

1.5. A látogatás célja

Az NMM 2021. évi látogatására való tekintettel az utóvizsgálat az alábbi szempontok ellenőrzésére összpontosult:

- az egészségügyi ellátás biztosítása a fogvatartottak és a dolgozók számára;
- a munkáltatás körülményei;
- a látogatófogadás újbóli engedélyezésének körülményei, a fertőzés megelőzése érdekében alkalmazott intézkedések a személyes látogatások során;
- a kapcsolattartás más formáinak (telefon, Skype, levelezés) biztosítása
- a téli fogvatartási körülmények;
- a személyzet munkavégzési körülményei.

1.6. A látogatás módszere

Az NMM látogatásainak célja a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetések megelőzése.

Az Ajbt. 39/B. § (2) bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus – a 21. § (1) bekezdésében foglaltak mellett – a vizsgálata során adatokat, felvilágosítást és iratmásolatokat kérhet a vizsgált hatóságtól a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számáról, a velük való bánásmódról és fogva tartásuk körülményeiről. Az Ajbt. 39/B. § (3) bekezdése szerint a helyszíni ellenőrzés során a nemzeti megelőző mechanizmus

- a fogvatartási helyekre és a vizsgált hatóság egyéb helyiségeibe korlátozás nélkül beléphet;
- a fogvatartási helyek számára és földrajzi helyére, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számára, a velük való bánásmódra és fogva tartásuk körülményeire vonatkozó összes iratba korlátozás nélkül betekinthes, azokról kivonatot és másolatot készíthet;
- a vizsgált hatóság munkatársát és a szabadságától megfosztott személyt, valamint bármely ott tartózkodó személyt meghallgathat.

Az Intézet látogatása során a látogatócsoport tagjai a vezetőség tagjaival és a fogvatartottakkal interjúkat készítettek. Megtekintették az Intézet zárkáinak állapotát, fényképfelvételeket készítettek és betekintettek a vonatkozó iratokba.

1.7. Szankció tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

A látogatás résztvevői: Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa;
dr. Deák-Kondákor Dóra, jogász;
dr. Fórika László, jogász.

A látogatás időpontja: 2023. október 24.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Előzmények

Az NMM 2021. október 14-én, az Intézetben tett látogatásáról szóló AJB-1153/2023. számú jelentésében alapvető joggal összefüggő visszásságot a szabadidős elfoglaltságok terén tárt fel, amely kapcsán felkérte az Intézet parancsnokát, hogy tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy a személyi állomány tagjai a fogvatartottak számára minél több szabadidős programot biztosítsanak, és ösztönözzék a programokon való részvételüket.

Az Intézet parancsnoka válaszában tájékoztatta az NMM-et, hogy fogvatartottak részére folyamatosan 5-10 fős foglalkozásokat szerveztek, így – többek között – kulturális, sport és irodalmi szakkörön vehetnek részt, valamint sportolásra is lehetőségük nyílt.

A minél több szabadidős program biztosítására vonatkozó ajánlás kapcsán kifejtették, hogy a drogvédelem részlegén elhelyezett fogvatartottak számára heti gyakorisággal indítottak

foglalkozást és a szakpszichológus asszertivitást- és személyiségfejlesztő foglalkozásokat tart kéthetente 7-7 fogvatartottnak, illetve további 11 fogvatartott vett részt az EFOP foglalkoztatási rehabilitációban.

Az NMM elfogadta az ajánlásokkal összefüggésben adott válaszokat.

2.2. Létszámadatok, fejlesztések, állományi fluktuáció

A bv. intézet eredetileg vármegye-házának épült 1730-32 között. 1880-ban a régi börtön mellett egy újabb börtönépület épült, amelyet 1909-ben adtak át.

Az Intézet 99 fő befogadására alkalmas. A látogatás napján 101 fogvatartott (99 férfi, 2 nő) volt elhelyezve az Intézetben, amelynek telítettsége 103%-os volt. A jelenlévő fogvatartottak közül 18 fő volt külföldi állampolgárságú (9 fő román, 2 fő ukrán, 2 fő litván, 1-1 fő pedig osztrák, pakisztáni, szlovák, tunéziai, görög). A fogvatartotti összetétel szerint 36 fő elítélt, 63 fő letartóztatott, 2 fő elzárást töltő fogvatartott tartózkodott az Intézetben.

A fogvatartottak végrehajtási fokozat szerinti megoszlása	
Fegyház:	10 fő
Börtön:	25 fő
Fogház:	1 fő
Letartóztatott:	53 fő
Letartóztatott nem jogerős elítélt:	10 fő
Elzárás (büntetőjogi és szabálysértési)	2 fő
Pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés	0 fő
Közérdekű munka átváltoztatása szabadságvesztésre	0 fő

A fogvatartottak biztonsági kockázat szerinti megoszlása	
Magas biztonsági kockázat:	7 fő
Közepes:	91 fő
Alacsony:	3 fő

A fogvatartottak rezsim szerinti megoszlása	
Enyhe:	11 fő
Szigorú:	2 fő
Általános:	88 fő

Az Intézetben már a 2021-es látogatást megelőző időszakban számos fejlesztés valósult meg. Befejeződött az udvari burkolat felújítása, az Intézet egész területén megújultak az irodahelyiségek és a biztonságtechnika-fejlesztési projekt is elkészült. Mindemellett bővültek az Intézet férőhelyei és a konyhacsarnok is megújult. A fürdők felújításra kerültek.

A felújítások mellett az Intézet pályázati fejlesztések keretében infrasaunát szerzett be, kialakításra került a kondicionálóterem és a napelem rendszer, a kazánfelújítás is megtörtént. Az Intézet elnyerte a családbarát munkahely minősítést és családbarát védjegyet.

A jelen látogatás idejére befejeződött az Intézet udvarán lévő régi garázs átalakítása közösségi helyiséggé, valamint a gazdasági épületegyüttes külső homlokzatának hőszigetelése és festése.

A személyi állománytáblázat szerint az engedélyezett költségvetési létszám 82 fő volt, a látogatáskor 79 fő dolgozott az Intézetben, ebből 6 fő volt igazgatási jogviszonyban, 1 munkaviszonyban foglalkoztatva és 72 fő volt hivatásos állományú dolgozó. Az állománytábla

szerint egy szakorvos, egy szakápoló és a Műszaki és ellátási osztályon egy szakmunkás álláshely betöltetlen.

A 2021-2023. években felvett és távozott dolgozók számát az alábbi táblázat mutatja be.

2021 ²		2022		2023	
Felvett	Távozott	Felvett	Távozott	Felvett	Távozott
8 fő	8 fő	8 fő	8 fő	9 fő	14 fő

Az Intézet számos lépést tett a dolgozói állomány megatartása érdekében. A mentorrendszer kialakítása és a munkavégzési körülmények javítása is az állománymegtartást célozta³.

Az állomány meghallgatott tagjai túlmunkáról nem számoltak be, viszont jelezték, hogy nagyon sok a munkájukban az adminisztráció.

A személyi állomány létszámával kapcsolatban a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

2.2. A befogadás menete

A befogadást a reintegrációs tiszt koordinálja. A fogvatartottak befogadása során a nyilvántartási osztály iratellenőrzést végez, átveszi a fogvatartott tárgyait, írásban és szóban tájékoztatja a fogvatartottat az elhelyezésről. A befogadó beszélgetés során az intézet állománya tájékoztatást ad a legfontosabb előírásokról, a jogorvoslati lehetőségekről. A tájékoztatást a fogvatartottak aláírásukkal tudomásul veszik. A házirend valamennyi fogvatartott számára elérhető. Ha befogadáskor kiderül, hogy a fogvatartott fogyatékossgal élő, akkor ezt az elhelyezésnél figyelembe veszik, és szükség szerint egészségügyi előállításra is sor kerül.

A külföldiek befogadása angol/német nyelven, illetve lefordított iratokkal és az illetékes konzulátus tájékoztatásával történik. A külföldieket beszélt nyelvük szerint helyezik el.

A befogadás során szakápolói vizsgálat történik, aminek során felméri a fogvatartott általános egészségügyi állapotát, és rögzítik az általa szedett gyógyszereket, az esetleges sérüléseket, betegségeket, valamint azt, hogy volt-e korábban öngyilkossági kísérlete. Ezt követően 72 órán belül történik egy orvosi vizsgálat is, ahol felírják a szükséges gyógyszereket a fogvatartottnak, majd ezt egy pszichológusi vizsgálat követi.

Az NMM kérdésére a parancsnok kifejtette, hogy a befogadás során a COVID-19 járványhelyezettel összefüggésben bevezetett hosszú időtartamú karantén intézkedést a látogatás idején már nem alkalmazták, a befogadást követően 4 napra kerülnek karanténba a fogvatartottak, akik, ha ezen idő alatt tünetmentesnek bizonyulnak, a karantént követően a rezsím és biztonsági besorolás szerinti zárkán elhelyezhetőek.

A fogvatartottak befogadásával és tájékoztatásával kapcsolatban a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

2.3. Elhelyezési körülmények, élelmezés, bánásmód, panaszmechanizmus

A 2023-as jelentés rögzítette, hogy az Intézet első emeletén 1, 2, 6, 7 és 8 férőhelyes, a második emeleten 1, 2, 6, 7, 8 és 14 fő befogadóképességű zárkákba helyezték el a fogvatartottakat. Az egyes szinteken ráccsal voltak elválasztva a fogvatartottak végrehajtási fokozatok szerint.

A jelen látogatás idején 18 db zárka és 11 db speciális zárka volt kialakítva, ebből 7 db befogadó zárka volt összesen 10 fő elhelyezésére, 1 db az ön- és közveszélyes fogvatartottak

² A 2021-es látogatáson 9 fő felvételét és 4 fő távozását jelezte a parancsnok.

³ Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet 2022. évi éves jelentése 16. o.

megfigyelésére (1 fő), 1 fertőző elkülönítő (1fő), 1 betegszoba (1 fő) és 1 fegyelmi elkülönítő (1 fő). A 18 zárkából 1 db 14 fő elhelyezésére, 2 db 8-8 fő elhelyezésére, 8 db 6-6 fő elhelyezésére, 2 db 7-7 fő elhelyezésére, 2 db 2-2 fő elhelyezésére, 3 db 1-1 fő elhelyezésére volt alkalmas. A zárkákban lefalazott a wc helyiség, a zárkák tiszták, penészesedés nem látszik a falakon. A fény mennyisége szemrevételezés alapján megfelelő a helyiségekben. A fogvatartottak elmondása szerint télen megfelelő a hőmérséklet, nyáron azonban nagyon meleg tud lenni a zárkákban.

A 14/2016. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdése szerint a zárkában vagy a lakóhelyiségben – ideértve a kórtermet is – elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre 6 m³ légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább 6, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább 4 m² négyzetméter élettér jusson.

Az NMM rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján az Intézet zárkáinak mérete megfelelt a jogszabályi előírásoknak.

A 2023-ban nem volt ágyi poloska fertőzöttség az Intézményben⁴. A megkérdezett fogvatartottak sem panaszkodtak ágyi poloskák jelenlétére.

A fogvatartottak elhelyezési körülményeivel kapcsolatban az NMM nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

Az Intézetben több fajta diéta volt elérhető a fogvatartottak táplálkozási szükségleteinek megfelelően, így sima diétás, cukros és húsmentes menü. A menüket agglomerációs szinten dietetikus felügyelte és állította össze. A meghallgatott fogvatartottak alapvetően elégedettek voltak az étel mennyiségével, a normál menünél nem kifogásolták az étel minőségét, sőt egyikük szerint eddigi tapasztalata szerint ebben az intézetben a legjobb az étel.⁵

Az Alaptörvény III. cikkében kifejtett megalázó bánásmód tilalmának érvényesülését veszélyeztetheti, ha a fogvatartottak számára biztosított étel elkészítésének minősége nem megfelelő. Az NMM felhívja az Intézet vezetőségének figyelmét a fogvatartottaknak biztosított étel minőségének folyamatos ellenőrzésére.

A kiétkezés szerdai napokon zajlik, a meghallgatott személyi állomány tudomása szerint a fogvatartottak nem éltek panasszal a kiétkezéssel kapcsolatban. A kiétkezőbolt helyisége egyes fogvatartottak véleménye szerint kicsi, a kínálata szegényes volt, és az árak is jóval drágábbak voltak a kinti áraknál.

A fogvatartottakkal való bánásmódról a meghallgatott fogvatartottak úgy nyilatkoztak, hogy „az örök normálisak, következetesek”, „ez egy nyugodt börtön”. A bánásmód, a velük szembeni hangnem kapcsán a fogvatartottak nem jeleztek problémát a látogatócsoporthoz felé.

A fogvatartottakkal való bánásmóddal összefüggésben a jelentés nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságot.

A megkérdezett fogvatartottak tudták, hogy a reintegrációs tisztnél vagy a felügyelőknél, illetve kérelmi lapon jelezhetik, ha problémájuk van. Ugyanígy kérelmi lapon vagy a KIOSZK rendszeren keresztül jelezhetik, ha a pszichológussal vagy a lelkésszel akartak beszélni, de többen nem érezték ennek szükségét. A problémákat a jogi képviselőjüknek is jelezhetik, akivel személyesen vagy telefonon/Skype-n tudták tartani a kapcsolatot. A meghallgatott fogvatartottak szerint a KIOSZK rendszer bevezetése óta sokkal hamarabb bírálják el a kérelmi lapjaikat.

A biztonsági osztályvezető elmondása szerint „nincsenek panaszok”; a prevenció a lényeg, azonnali intézkedéssel elébe mennek a problémáknak. A reintegrációs tiszt mindig nyitott a meghallgatásra. Állítása szerint a meghallgatás a tipikus kivizsgálási mód. Egyébként szerdánként tartanak körletszemlét, amikor ő is közvetlenül megszólítható. A körletszemlén

⁴ Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet 2022. évi éves jelentése 14. o.

⁵ Az étel minősége kapcsán véleményt formáló fogvatartottak valamennyien normál menüt kaptak a fogvatartás során, így erről tudtak érdemben nyilatkozni.

valamennyi szakterület részt vesz: a biztonsági, a fogvatartási, a gazdasági-műszaki és az egészségügyi-pszichológiai szakterület is. Kéthavonta értékeli a körletszemlék tapasztalatait.

Az NMM a panaszmechanizmus kapcsán nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.4. Kapcsolattartás

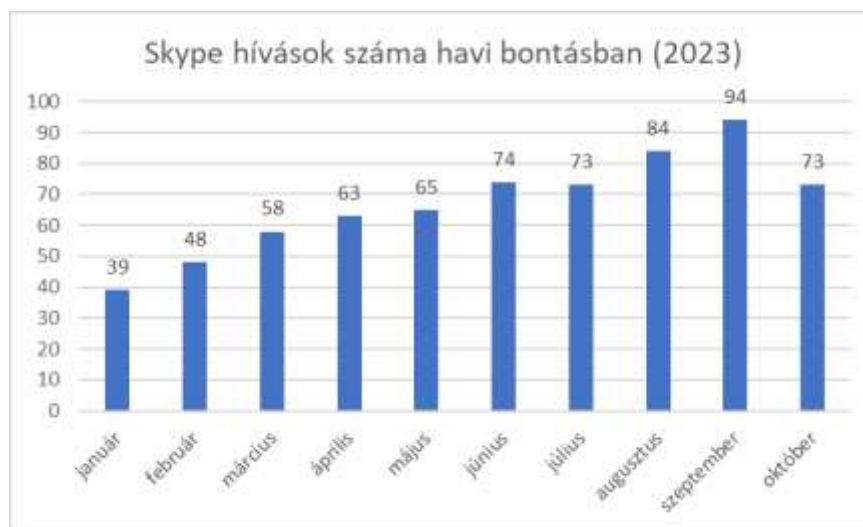
Az Intézet házirendje szerint az engedélyezett kapcsolattartási formák: levelezés, látogatás, telefonálás, videóhívás (Skype), csomagküldemény.

A fogvatartott a rezsimszabályok szerinti gyakoriságban és időtartamban telefonhívást kezdeményezhet. A beszélgetés ellenőrizhető.⁶ Azok a fogvatartottak, akiknek volt elegendő pénzük a bv. telefon letétjéhez, saját bv. telefont igényelhettek. A bv. telefonok mellett afali készülékeket használhatták a fogvatartottak.

Az Intézetben két ügyvédi beszélőhelyiség volt. A védők személyesen is felkeresték a fogvatartottakat. A védők heti egy alkalommal egy óra időtartamban voltak jogosultak telefonbeszélgetés kezdeményezésére.

A fogvatartottak havonta egy postai és egy webshopban⁷ megrendelt, vagy 2 webshopban megrendelt csomagot kaphattak. 2023-ban eddig összesen 294 db csomagot fogadtak a fogvatartottak.

Az Intézet látogatóhelyiségében voltak elhelyezve a Skype-hívásra alkalmas terminálok. A végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint legalább havi 1 alkalommal, legalább 1 órában élhet az intézet által biztosított telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás lehetőségével.⁸ 2023-ban összesen 671 alkalommal kezdeményeztek Skype-hívást a fogvatartottak. Az adatokból kiolvasható az is, hogy a Skype-hívások száma növekvő tendenciát mutatott, egyre népszerűbbé vált a fogvatartottak körében.

A személyi állomány tapasztalata szerint a fogvatartottak ritkán éltek a személyes látogatófogadás lehetőségével. A Skype-hívással havonta több alkalommal és több személlyel is felvehették a kapcsolatot – szemben a látogatófogadással. A Skype lehetőséget nyújtott arra, hogy a fogvatartott láthassa az otthoni környezetét is. A Skype-hívás előnyei közé tartozik az

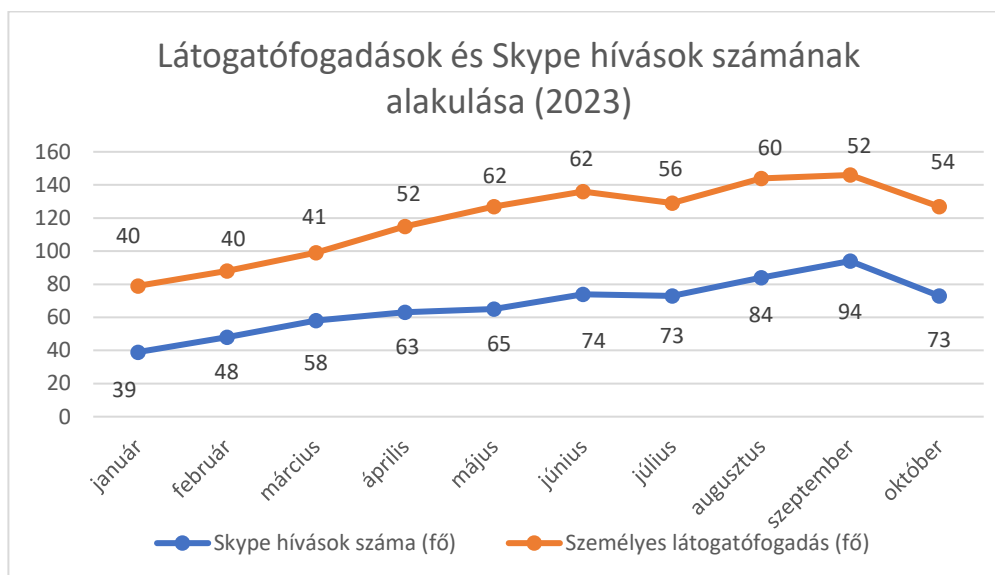
⁶ Házirend 14. o.

⁷ <https://www.bvcsomag.hu/auth>

⁸ Házirend 14. o. és 2. melléklet: Letartóztatott enyhébb rezsimben 2x60 perc (kérelemre 30 perccel meghosszabbítható) és általános rezsimben havonta 2x60 perc, szigorúbb rezsiben 1x60 perc, fegyház enyhébb rezsimben havonta 2x60 perc, általános rezsimben 1x60 perc (kérelemre 30 perccel meghosszabbítható), szigorúbb rezsimben 1x60 perc, börtön enyhébb rezsimben 3x60 perc, általános rezsimben 2x60 perc (kérelemre 30 perccel meghosszabbítható), szigorúbb rezsimben 1x60 perc, fogház enyhébb rezsimben 4x60 perc, általános rezsimben 3x60 perc, szigorúbb rezsimben 2x60 perc. Elzárás esetében havonta 3x 60 perc.

is, hogy olcsóbb, mint a személyes látogatófogadás, ugyanis sok hozzátartozó számára megterhelő lett volna az útköltség az Intézetbe.

A rezsimszabályokhoz igazodóan egyidejűleg négy fő látogató fogadható, kiskorú (18. életévét be nem töltött) látogató csak felnőtt korú személy kíséretében léphet az intézetbe. A látogatások számát, időpontját és a látogatás alkalmankénti időtartamát a rezsimszabályoknak megfelelően a bv. intézet parancsnoka határozza meg. A fogvatartottak részére 2023-ban összesen 156 alkalommal szervezett az Intézet személyes látogatófogadást, amelyen összesen 519 fő fogvatartott vett részt. A látogatófogadásokra teljes plexifal mellett került sor. Az egyik meghallgatott fogvatartott családi látogatófogadás lehetőségéről is beszámolt.

A koronavírus-járvány időszaka alatt – a fertőzés megelőzése érdekében – a személyes kapcsolattartási módok korlátozására került sor a büntetés-végrehajtási intézetekben, így például a látogatófogadás szünetelt. A fogvatartottak és a hozzátartozók közötti kapcsolattartásnak nagy szerepe van a családi kapcsolatok megőrzésében és fenntartásában.

A fenti két diagram adatai alapján megállapítható, hogy a fogvatartottak továbbra is fokozottan igénylik a személyes kapcsolattartás, látogatófogadás lehetőségét. Noha a látogatás idején már volt lehetőség mind a Skype-os hívásokra, mind a személyes látogatófogadásra, a fogvatartottak és családtagjaik csak úgy találkozhatnak egymással, hogy őket elválasztja egy padlótól a mennyezetig érő plexifal, így semmilyen fizikai kontaktus nem jöhet létre köztük.

A bv. intézetek működése szempontjából fontos szempont a biztonságos őrzés feltételeinek fenntartása és a tiltott tárgyak bevitelének megakadályozása. Mindezt elősegítheti a magas plexifal felállítása, azonban ez sem jelent teljes garanciát arra, hogy minden tiltott tárgyat kiszűrjenek. Egyes fogvatartottak esetében akkor lehet indokolt a teljes plexifal elválasztás a látogatófogadás során, ha biztonsági kockázatot jelent a közvetlen érintkezés. Azok a fogvatartottak esetében, akik alacsonyabb biztonsági kockázati besorolást kaptak, indokolt lehet megvizsgálni, hogy miként biztosítható a fizikai érintkezést is lehetővé tevő látogatófogadás. Az NMM álláspontja szerint a közvetlen találkozás lehetősége elősegíti a fogvatartottak reintegrációját, ösztönző lehet a jó magaviseletre és hozzájárul a családi kapcsolatok fenntartásához.

Az Alaptörvény VI. cikkében kifejtett családi élethez való joggal és a III. cikkben foglalt megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot eredményezhet, ha a fogvatartottak csak úgy találkozhatnak a hozzátartozóikkal, hogy őket teljes mértékben egy plexifal választja el egymástól.

Tekintettel arra, hogy a BVOP időközben 2024. július 1-vel módosította a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 12/2020 (IV. 24.) BVOP utasítást, az NMM nem fogalmaz meg ajánlást a látogatófogadás kapcsán.

A kapcsolattartás egyéb – fentebb leírt – formáival kapcsolatban az NMM nem tárt fel alapjoggal összefüggő visszasságot.

2.5. Foglalkoztatás, oktatás, szabadidős programok

A fogvatartottak korábban csak az Intézetben belüli költségvetési munkálatokban vehettek részt, így például a raktárban, a konyhán és a műhelyben dolgozhattak. Az Intézetben végrehajtott felújítások nagy részét a fogvatartottak végezték. 2022 óta bérmunkáltatás is megvalósult az Intézet keretein belül. A szerelőműhelyben teljesítménybérért kismegszakitókat szerelnek a fogvatartottak 2 műszakban, maximum 19 fő részvételével. A 2021-es látogatás idején 37-en dolgoztak, ehhez képest csökkent a foglalkoztatottak száma, 2023-ban 31 fogvatartott dolgozott.

A munkáltatásban résztvevő fogvatartottak száma munkahelyek szerinti megoszlásban (2023)		
	Költségvetési munkáltatás	Bérmunkáltatás
Felszerelési raktár	1	0
Konyha	8	0
Házi műhely	5	0
Szerelőműhely	0	17
Összesen	14	17
Foglalkoztatottak száma összesen	31	

A korábbi években elérhető mázoló, tapétázó szakképzés (2021: 10 fő; 2022: 9 fő) 2023-ban nem indult el. Az intézetben semmilyen szakképzés vagy oktatási tevékenység nem zajlott.

A fogvatartottak számára biztosított a misén való részvétel, amit a kultúrhelyiségben tartanak. A fogvatartottak sportolhattak, pingpongozhattak, vetélkedőkön mérhették össze tudásukat. A könyvtárból rendszeresen kölcsönözhetnek könyveket. A fogvatartotti kondihelyiség a funkciója betöltésére alkalmatlan, mivel eleve kicsi, de az átvizsgálás helyiségeként is ezt használják, 3 válaszfalat szereltek be az amúgy is kicsi helyiségbe, így gyakorlatilag a fogvatartottak csak a sétaudvaron tudnak saját súlyos edzést végezni.

Egy reintegrációs tiszt elmondta, hogy a fogvatartottaknak pszichológiai, drogprevenciós, visszaesés csökkentését célzó foglalkozásokat tartottak, de van kézműves foglalkozás (ünnepek előtt), mese szakkör és sportfoglalkozás is, EFOP-programokon is részt vehettek a fogvatartottak korábban, a program 2023. őszén zárult.

Az NMM rendelkezésére bocsátott dokumentáció szerint a bv. intézet belül 2023. évben az EFOP-1.3.3-16-2016-00001 azonosító számú, „Fogvatartottak reintegrációja” című kiemelt projekt keretében 15 fő részére rehabilitációs foglalkozássorozat került megvalósításra. A személyiségfejlesztést segítik az intézet szakpszichológusa által rendszeresen, csoportfoglalkozás keretében megtartott asszertivitás, személyiségfejlesztő tréningek, valamint művészetterápiás foglalkozások. A sportfoglalkozásokat a fogvatartotti kondicionáló terem, valamint a szabadlevegőn való tartózkodás biztosításához használt sétaudvarokon elhelyezett kültéri edzőgépek képezik, továbbá asztalitenisz használatára is lehetőség van. Emellett irodalom szakkör és filmklub és higiéniai szakkör is elérhető. A fogvatartotti zárkákra társasjátékok, sakk-készletek, kártyajátékok kiadására is lehetőség van. A bv. pártfogó felügyelő által tartott csoportfoglalkozások szintén a társadalomba való visszailleszkedést

segítik elő. A füst-mentes részleg és a drog-prevenációs részleg programjaival a káros szenvedélyektől mentes életvitelre való felkészülést segíti. A dolgozó fogvatartottak részére motivációs részleg került kialakításra, ahol a szabadidős programok eltöltésére a fogvatartotti kultúrterem is biztosított. A bv. intézetben szolgálatot teljesítő lelkész rendszeresen tart bibliakört, istentiszteleteket, továbbá jeles ünnepekkor (húsvét, karácsony) püspöki szentmise is bemutatásra kerül.

A fogvatartottak elmondása szerint főleg kártyázással, sakkozással, rajzolással tudták tölteni az idejüket. Némelyikük hozzátette, hogy a könyvtárból szokott kölcsönözni olvasnivalót. Az Intézet könyvtára mintegy tízezer könyvvel volt felszerelve⁹.

A szabad levegőn tartózkodást két sétaudvaron hajtották végre minden nap. A sétaudvarokon kültéri, rögzített sporteszközöket használhattak a fogvatartottak¹⁰.

Az IM rendelet 116. § (1)-(2) bekezdése értelmében az elítélt reintegrációját támogató folyamatban a bv. intézet biztosítja a reintegrációs célok elérését kiemelten az oktatás, szakképzés, valamint a továbbképzés segítségével. A reintegráció hatékonyabbá tétele érdekében a bv. intézet biztosítja a művelődési, a szabadidős, a sport programokon való részvétel lehetőségét.

A CPT kiemelte¹¹, hogy a fogvatartottak jóléte szempontjából alapvető fontosságú a foglalkoztatás és programok (pl. munka, tanulás, sport) biztosítása. Arra kell törekedni, hogy a fogvatartottak célirányos és változatos tevékenységek végzésével töltsék az idejüket.

A fentiekből látszik, hogy körülbelül a fogvatartotti állomány fele van a munkáltatásba, foglalkozásrehabilitációba bevonna, a többiek részére nincsenek állandó jellegű programok. Az NMM álláspontja szerint fontos, hogy a fogvatartottak számára a bv. intézet többfajta programot biztosítson és ösztönözze a fogvatartottakat a programokon való részvételre, hasznos időtöltésre. *Veszélyezteti a fogvatartottak megalázó bánásmód elleni jogának érvényesülését, ha nem biztosított számukra a több fajta szabadidős programokon való részvétel lehetősége.*

2.6. Pszichológiai, orvosi ellátás

Az Intézetben 2 szerződéses orvos, 1 főápoló, és 3 szakápoló dolgozott. A fogvatartottak számára minden hétköznap elérhető volt az orvos, vagy hétvégén az ápolószemélyzet. A személyi állomány tagjai egy héten három alkalommal kereshették fel az orvost. A fogorvosi ellátást kiszállítással oldották meg.

A főápoló elmondta, hogy munka- vagy ügyeleti időn kívül a megyei Szent Rafael Kórház látta el a fogvatartottakat. Ha a beteg állapota szükségessé tette, a Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központba (BVEK) szállították.

A fogvatartottak csak vitamint tarthatnak maguknál, a gyógyszerelésüket a szakápolók végzik. Kb. a fogvatartotti állomány 60 %-a szed valamilyen gyógyszert.

A megkérdezett fogvatartottak közül többen úgy nyilatkoztak, hogy az orvos hozzáállása nem megfelelő, ugyanakkor fájdalomcsillapítót mindig kaptak kérésre a személyzettől. Többen úgy érezték, hogy csak tüneti kezelés van, nem tárják fel a problémák igazi okát. A fogászati ellátás várakozási ideje rövid volt, gyulladás esetén azonnal kiszállították a fogvatartottakat.

A pszichológus 2019 óta dolgozott az Intézetben. A látogatás idején a fogvatartottak egyéni meghallgatását a fogvatartottak kérelme vagy a szakterületi dolgozók jelzése alapján végezte. A fogvatartottak kérelmi lapon, a KIOSZK rendszeren, de közvetlenül is jelezhetik, ha beszélni szeretnének vele. A fogvatartottakat 1-3 napon belül fogadni tudja, de krízishelyzet

⁹ Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet 2022. évi éves jelentése 23. o.

¹⁰ Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet 2022. évi éves jelentése 9. o.

¹¹ A CPT 2. általános jelentése [CPT/Inf(92)3] 47. pont.

esetén azonnal is. Az egyéni mellett csoportfoglalkozást is tart, pl. füstmentes programot, személyiségfejlesztést, önérvényesítés kurzust, művészterápiát.

A pszichológus tapasztalata szerint a fogvatartottak igényelték a beszélgetéseket és kérték is a segítségét. Naponta 10 személlyel foglalkozott. A legtöbb esetben családi, párkapcsolati problémával fordultak hozzá a fogvatartottak.

2021-től a személyi állomány tagjainak alkalmassági vizsgálatát is ő végzi. A személyzet éves szinten mindössze 5-10 esetben keresi fel, aminek feltehetően az az oka, hogy a körletben és a folyosó végén van az irodája, vagyis a hozzá érkezőt mindenki láthatja.

Jelenleg ő az egészségügyi csoport vezetője is, ez sok idejét elveszi a fogvatartottaktól.

A fogvatartottak orvosi és pszichológiai ellátásával kapcsolatban a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot, ugyanakkor az iroda folyosóvégi elhelyezkedése nem optimális, mivel az igénybevételi szándéokra visszatartó erővel hathat a pszichológiai vizsgálatokhoz/kezelésekhez kapcsolódóan a társadalomban gyakran tapasztalható negatív értékítélet társítás miatti félelem.

3. Összefoglaló

Az NMM 2023. október 24-én látogatott a Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe. A vizsgálat célja a fogvatartottak napi elfoglaltságának, a személyes látogatófogadás újraindulásának monitorozása, a korábbi jelentés kapcsán ígért intézkedések ellenőrzése, illetve a téli fogvatartási körülmények megfigyelése volt.

A látogatás napján 101 fogvatartott volt elhelyezve az Intézetben, amelynek telítettsége 103%-os volt. Számos felújítást valósult meg az Intézetben.

A látogatófogadó helyiséget átalakították, amely a látogatáskor Skype-teremként is üzemelt. A fogvatartottak körében népszerű volt a Skype-hívás, mivel sok hozzátartozó számára nehézséget jelentett volna a Zalaegerszegre utazás.

Az NMM szerint az Alaptörvény VI. cikkében kifejtett családi élethez való joggal és a III. cikkben foglalt megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot eredményezhet, ha a fogvatartottak csak úgy találkozhatnak a hozzátartozóikkal, hogy őket teljes mértékben egy plexifal választja el egymástól.

Tekintettel azonban arra, hogy a BVOP időközben 2024. július 1-vel módosította a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 12/2020 (IV. 24.) BVOP utasítást, az NMM a jelen jelentésben nem fogalmaz meg ajánlást a látogatófogadás kapcsán.

A kapcsolattartás egyéb – fentebb leírt – formáival kapcsolatban az NMM nem tárt fel alapjoggal összefüggő visszásságot.

A látogatócsoport tesztelte a fogvatartotti ételt, a normál menü megfelelő volt, de a húsmentes ételsornál problémát talált.

Az Alaptörvény III. cikkében kifejtett megalázó bánásmód tilalmának érvényesülését veszélyeztetheti, ha a fogvatartottak számára biztosított étel elkészítésének minősége nem megfelelő.

A fogvatartotti állománynak csupán a fele volt bevonva a foglalkoztatásba (költségvetési munkáltatás, bérmunka, foglalkozás rehabilitáció). Az NMM megállapította, hogy a fogvatartottak megalázó bánásmód elleni jogának érvényesülését veszélyeztetheti, ha a fogvatartottak számára csak kevés program biztosított.

A fogvatartottak orvosi és pszichológiai ellátásával kapcsolatban a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságot, ugyanakkor a vizsgálóhelyiség elhelyezkedése nem optimális, mivel az a tény, hogy a fogvatartotti és a személyi állomány tagjai is látják az irodába belépő személyt, visszatartó erővel hathat.

4. Intézkedéseim

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem az Intézet parancsnokát, hogy* tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy

1. a személyi állomány tagjai a fogvatartottak számára minél több szabadidős programot biztosítsanak, és ösztönözzék a programokon való részvételüket;
2. a pszichológusi iroda egy másik olyan helyiségbe kerüljön át, amelynek megközelítése nem jár azzal, hogy a személyzeti és fogvatartotti állomány tagjai látják az irodába belépő személyt, így az igénybevétel miatti esetleges megbélyegzéstől való félelem nem jár visszatartó erővel.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet

Nagylétszámú zárka

Lefalazott wc az egyik nagy zárkában

Fogvatartotti kondihelyiség eszközei

A fogvatartotti kondihelyiségben kialakított átvizsgáló rész

Látogatófogadás helyisége

Nagy sétaudvar

Kis sétaudvar

Szerelőműhely

Házi műhely